

GYLDENDALS JURIDISKE HÅNDBØKER

RUNAR NARVLAND

Kontantytelser ved sykdom

KONTANTYTELSER VED SYKDOM

RUNAR NARVLAND

KONTANTYTELSER VED SYKDOM

SYKEPENGER, ARBEIDSAVKLARINGSPENGER OG UFØRETRYGD

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2021
1. utgave, 1. opplag 2021

ISBN 978-82-05-54314-0
Omslagsdesign: Kristin Berg Johnsen
Layout: Laboremus
Sats: HAVE A BOOK
Brødtekst: Minion Pro 10,5/15 pt
Papir: Amber graphic 90 g
Trykk: Opolgraf, Polen 2021

Alle henvendelser om boken kan rettes til
Gyldendal Akademisk
Postboks 6730 St. Olavs plass
0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk
akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.
Se www.gyldendal.no/miljo

Forord

I denne boka vil jeg gi en oversikt over reglene om rett til sykepenger, arbeidsavklaringspenger og uføretrygd.

Hensikten er at rettsanvendere på en enkel måte skal kunne skaffe seg oversikt over hvordan reglene blir praktisert i Trygderetten og i domstolene, og få henvisninger til relevant juridisk teori på området. Et fyldig noteverk bør gi alle som jobber med fagene, nyttig hjelp til å finne fram til relevante avgjørelser og mer dyptpløyende litteratur innen fagfeltet.

Jeg takker Trygderettens tidligere leder Knut Brofoss og advokatene Karstein Egeland og Ola Viken, som har lest gjennom hvert sitt manus om henholdsvis sykepenger, arbeidsavklaringspenger og uføretrygd og gitt mange nyttige tilbakemeldinger. De nevnte fagkonsulentene skal likevel ikke hefte for de utlegninger av regler og valg av dommer og kjennelser som er gjort i boka.

Jeg takker også mine redaktører Ida Charlotte Grændsen og Lisbeth Sefaniassen Eide for gode innspill og Kristin Preus og Eivind Solfjell

for god språkvask og kontroll av referanser. Stor takk også til min kone, Anne Høimyr, for gode faglige innspill og all støtte underveis i prosjektet.

Framstillingen bygger på relevante avsnitt i *Trygderett i et nøtteskall*, men er betydelig utvidet og oppdatert i denne boka.

Lysaker, januar 2021

Runar Narvland

Innhold

KAPITTEL 1 INNLEDNING	13
1.1 Rettskilder på folketrygdens område	14
1.1.1 NAVs rundskriv	15
1.1.2 Trygderettens praksis	15
1.1.3 Trygdeforordning (EF) 883/2004 og EFTA-domstolens praksis	16
KAPITTEL 2 SYKEPENGER	18
2.1 Innledning om sykepenger	18
2.2 Litt historikk	19
2.3 Generelle vilkår for rett til sykepenger	22
2.3.1 Opptjeningsstid	22
2.3.2 Tap av pensjonsgivende inntekt og minsteinntekt	27
2.3.3 Arbeidsuførhet	33
2.3.4 Yrkesuførhet	43
2.3.5 Krav om arbeidsrelatert aktivitet innen åtte ukers sykmelding og om plikt til å medvirke	43
2.3.6 Andre situasjoner som gir rett til sykepenger	47
2.3.7 Sykepenger ved friskmelding til arbeidsformidling	49
2.3.8 Gradert sykmelding	50
2.3.9 Dokumentasjon av arbeidsuførhet	50
2.3.10 Oppfølging mv. i regi av Arbeids- og velferdsetaten	52
2.3.11 Opphold i Norge eller i utlandet	53

2.4	Sykepengesats og sykepengedager	55
2.5	Graderte sykepenger	58
2.6	Tilskott til arbeidsreiser	59
2.7	Sykepenger til arbeidstakere	60
2.7.1	Innledning om sykepenger til arbeidstakere	60
2.7.2	Krav om tilknytning til arbeid	62
2.7.3	Sykepenger fra arbeidsgiveren	63
2.7.4	Sykepenger fra trygden	68
2.7.5	Egenmelding	69
2.7.6	Sykepengegrunnlaget	70
2.8	Selvstendig næringsdrivende	76
2.9	Frilansere	81
2.10	Medlemmer med kombinerte inntekter	82
2.10.1	Arbeidstaker og frilanser	82
2.10.2	Arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende	82
2.10.3	Selvstendig næringsdrivende og frilanser	83
2.10.4	Arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilanser	84
2.11	Særskilte grupper	85
2.11.1	Sjømenn (§ 8-44)	85
2.11.2	Fiskere (§ 8-45)	86
2.11.3	Vernepliktige (§ 8-46)	86
2.11.4	Inaktive (§ 8-47)	87
2.12	Diverse andre bestemmelser om sykepenger	89
2.12.1	Medlemmer med dagpenger under arbeidsløshet eller ventelønn m.m.	89
2.12.2	Medlemmer med uføretrygd	89
2.12.3	Medlemmer mellom 62 og 70 år	90
2.12.4	Opphold i helseinstitusjon eller fengsel	90
2.13	Yrkesskadefordeler	91
2.14	Litt om saksbehandlingen	92
KAPITTEL 3 ARBEIDSAVKLARINGSPENGER		96
3.1	Innledning om arbeidsavklaringspenger	96
3.2	Litt historikk	98
3.2.1	Rehabiliteringspenger	98
3.2.2	Attføringspenger	100
3.2.3	Tidsbegrenset uførestønad	101

3.3	Tilknytning til Norge	102
3.3.1	Forutgående medlemskap	102
3.3.2	Opphold i Norge	105
3.4	Aldersvilkåret	109
3.5	Nedsatt arbeidsevne	110
3.5.1	Hvilken betydning har redusert inntektsevne?	117
3.5.2	Hva med kortvarig sykdom?	120
3.6	Behov for bistand til å skaffe seg eller beholde arbeid	121
3.6.1	Behov for aktiv behandling	124
3.6.2	Behov for arbeidsrettede tiltak	126
3.6.3	Fortsatt anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid	128
3.6.4	Opphør av arbeidsavklaringspenger	129
3.7	Meldeplikt	129
3.8	Aktivitet med sikte på å komme i arbeid	134
3.9	Reduksjon ved brudd på en bestemt aktivitetsplikt	141
3.10	Oppfølging	142
3.11	Varighet	142
3.12	Alternative grunnlag for rett til arbeidsavklaringspenger	145
3.12.1	Arbeidsavklaringspenger i stedet for sykepenger	146
3.12.2	Arbeidsavklaringspenger til studenter	146
3.12.3	Arbeidsavklaringspenger til et medlem som etablerer egen virksomhet	147
3.12.4	Arbeidsavklaringspenger i perioder uten påbegynt aktivitet	148
3.12.5	Arbeidsavklaringspenger i perioden som arbeidssøker	148
3.12.6	Arbeidsavklaringspenger under behandling av krav om uføretrygd	149
3.13	Beregning av arbeidsavklaringspenger	149
3.13.1	Grunnlaget	149
3.13.2	Arbeidsavklaringspengenes størrelse	151
3.13.3	Reduksjon på grunn av samtidig arbeid	152
3.13.4	Reduksjon på grunn av ytelser fra arbeidsgiver	153
3.13.5	Opphold i institusjon	153
3.14	Forhold til andre ytelser	154
3.14.1	Arbeidsavklaringspenger og andre fulle ytelser fra folketrygden	154
3.14.2	Arbeidsavklaringspenger og andre reduserte ytelser fra folketrygden	155
3.14.3	Arbeidsavklaringspenger og ytelser etter annen lovgivning	157

3.15	Arbeidsavklaringspenger ved yrkesskade	157
3.16	Unntak fra kravet om melding om vedtak og unntak fra kravet om forhåndsvarsel	158
3.17	Karensperiode og nytt krav om arbeidsavklaringspenger	159
3.18	Tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak	160
3.19	Lovspeil	161
KAPITTEL 4 UFØRETRYGD		163
4.1	Innledning om uføretrygd	163
4.2	Inngangsvilkår	164
4.2.1	Forutgående medlemskap	165
4.2.2	Fortsatt medlemskap – vilkår for eksport av uføretrygd	170
4.2.3	Aldersvilkåret	172
4.2.4	Hensiktsmessig behandling og arbeidsrettede tiltak ...	173
4.2.5	Sykdomsvilkåret og kravet til årsakssammenheng	180
4.2.6	Nedsatt inntektsevne. Uføregrad	186
4.3	Uføretidspunktet	193
4.4	Virkningstidspunkt	195
4.4.1	Hovedregler	195
4.4.2	Unntaksvis inntil tre års etterbetaling	197
4.4.3	Unntaksvis tilbakevirkning ut over tre år	203
4.4.4	Renter ved etterbetaling av uføreytelse	205
4.5	Grunnlaget for beregning av uføretrygd og trygdens størrelse .	206
4.5.1	Omregnet uførepensjon	207
4.6	Ung ufør	210
4.6.1	Noen rettspolitiske betraktninger om stønad til unge uføre	213
4.7	Reduksjon av uføretrygd på grunn av inntekt	215
4.8	Barnetillegg	220
4.8.1	Reduksjon av barnetillegg på grunn av inntekt	223
4.9	Yrkesskade	224
4.9.1	Antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet	227
4.10	Tillegg til uføretrygd for gjenlevende ektefelle (gjenlevendetillegg)	229
4.11	Uføretrygd under opphold i institusjon	230

4.12	Uføretrygd under straffegjennomføring	231
4.13	Avkall på retten til uføretrygd	231
4.14	Opptjening og beregning av gammel uførepensjon (og gammel alderspensjon)	232
	KILDER OG ANNEN NYTTIG LITTERATUR	236
	DOMMER OG KJENNELSER FRA HØYESTERETT	240
	STIKKORD	243
	VEDLEGG I – LOVTEKST SYKEPENGER	249
	VEDLEGG II – LOVTEKST ARBEIDSAVKLARINGSPENGER	278
	VEDLEGG III – LOVTEKST UFØRETRYGD	294
	VEDLEGG IV – MIDLERTIDIG FORSKRIFT VEDRØRENDE COVID-19	310

